

Nuorten mielenterveyden hoidon vahvistaminen perustasolla on tärkeää

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima, nuorten mielenterveyspalveluiden perustason ja erikoissairaanhoidon työnjakoa koskeva hoidon porrastus ei toteudu Suomessa. Käytännössä yksiportainen hoitojärjestelmä ohjaa merkittävän osan mielenterveyspalveluja tarvitsevista nuorista erikoissairaanhoidon, joka on vakavasti ruuhkautunut. Toisaalta monet nuoruusikäiset jäävät ilman tarvitsemaansa mielenterveyspalveluja, joihin heillä on oikeus. Koska nämä häiriöt ovat yleisiä, tällä on kauaskantoisia vaikutuksia koko yhteiskuntaan. Tämä sisältää paljon inhimillistä kärsimystä, mutta myös taloudellisia menetyksiä.

Tilanteen korjaamiseksi ehdotamme seuraavaa:

Osana hyvinvointialueiden sotekeskuksia tulee olla perustason nuorisopsykiatrisia walk in-poliklinikoita, jotta mielenterveyspalvelut olisivat saatavilla kaikille nuoruusikäisille (13-22 v), riippumatta siitä, käykö nuori koulua tai onko hän työelämässä. Erityishuomiota on kiinnitettävä lastensuojelun nuorten ja opinnoista syrjäytyneiden ryhmään. Tärkeää on yhteistyö lastensuojelun, sosiaalityön ja ammatinvalinnanohjauksen kanssa.

Oppilashuollon työntekijöiden, terveydenhoitajien, psykologien, kuraattoreiden, ja koulu/nuorisolääkäreiden yhteistyö on oleellista, ja henkilöstöresurssit on saatava suositusten mukaiselle tasolle. Jotta adekvaattia arviointia ja menetelmäosaamista voidaan lisätä, on työntekijöiden koulutukseen osoitettava määrärahaa erikseen. Nuorten perustason mielenterveystyö on rakennettava osaksi koulu- ja opiskeluhuollon arkea. Työntekijöiden osaamista on vahvistettava systemaattisella täydennyskoulutuksella.

- oppimisvaikeudet tulisi tutkia ajoissa, jo alakoulussa (psykologit, erityisopettajat)
- erityishuomiota tarvitsevat nuoret, jotka ovat tarvinneet psykiatrista hoitoa. Heille on järjestettävä tarpeenmukainen intensiivinen ja kuntouttava tuki kouluihin
- on tartuttava oppilaiden runsaisiin poissaoloihin ja selvitettävä, mistä on kyse
- lievien ja keskivaikeiden mielenterveyshäiriöiden hoito (ahdistus, jännittäminen, masennus)
- tarvittaessa tiivis yhteistyö ja konsultaatiomahdollisuus erikoissairaanhoidon palveluihin
- yläkoulujen ja lukioden opetusohjelmaan on sisällytettävä stressinhallintakurssit

Tuemme Suomen Nuorisolääkärit ry:n esitystä (Lääkärilehti 36/2020;1754-5)

- terveydenhuoltolain 16. pykälää muutetaan niin, että kouluterveydenhuoltoon sisällytetään perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut
- muutetaan lainsäädäntöä (erityisesti valtioneuvoston asetusta 6.4.2011/338) koululaisten ja opiskelijoiden terveystarkastusten osalta niin, että terveystarkastusten tarveharkinta tulee mahdolliseksi. Tällöin yläkoulussa 8.lk laaja terveystarkastus kohdennettaisiin niihin oppilaisiin, joista edeltävissä seulonnoissa on noussut huoli.

Päihitteettömyys, nuoren ja vanhempien väliset suhteet sekä seksuaaliterveys ovat kouluissa tärkeitä keskustelunaiheita. Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen kannan mukaan koulujen oppilas- ja opiskelijahuollon tulisi olla osa terveystoimen kokonaisuutta.

Nuorten palvelut alkaen perustasolta erikoissairaanhoidon muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Hoidon on oltava riittävän intensiivistä kaikilla tasoilla. Yhteistyö ja konsultointi nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon kanssa mahdollistaa saumattoman palveluketjun sovitun työnjaon mukaisesti.

Täydentäviä mielenterveyspalveluja hankitaan järjestöiltä, yhdistyksiltä ja yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Psykoterapiakoulutuksen opetus ja rahoitus on organisoitava niin, että psykoterapiaa olisi saatavissa eri puolilla maata.

Kliiniseen työhön kohdentuvaan työhön on varattava tutkimusmäärärahoja.

Ulvila 19.11.2021

Kirsi-Maria Haapasalo-Pesu

Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja